

Teta Mela

Annamaria

Kolář

ANNAMARIA KOLÁŘ

© 2025 **Annamaria Kolář**

Všechna práva vyhrazena.

ISBN 978-80-7568-956-6

1. Seznamte se, Mela

Tento příběh se stal i nestal, ale rád na něj vzpomínám právě pro jeho skutečnou neskutečnost, kterou jsem prožíval jako malý kluk v přítomnosti své tety Mely. Ona to vlastně ani v pravém slova smyslu teta nebyla. Nebyla ani příbuzná, ale my všichni, kteří ji nazýváme tetou nebo vlastním jménem, se považujeme za její příbuzné a tím pádem cítíme i zvláštní pokrevní spojení mezi sebou.

Mela byla, nebo lépe řečeno je, protože i když jí dnes je skoro osmdesát a nezměnila se ani trochu, skutečně neskutečná a neskutečně skutečná. Mé první vzpomínky sahají do doby prehistorické, tj. když jsem byl ještě na kočárku a Mela coby odpovědný hlídač na okamžiky, kdy si rodiče potřebovali odpochinout, vytáhla kočár do kopce a dolů ho nechala sjíždět šusem a za veselých výbuchů občas chytila strkuli, když hrozil obzvlášť výživný kotrmelec vozidla i nemluvněte. Oba jsme při tom řičeli smíchy a lidé se zastavovali a Melu kárali. Ovšem Melu kárat bylo stejně platné jako házet hrách na stěnu.

Myslím, že ji nikdo nikdy neřekl jinak než Mela, přestože se honosila velmi vznešeným jménem. Pocházela ze vznešené a noblesní rodiny, která si potrpěla na dobré chování, zvané Kinderstube, správnou výslovnost a k vhodně vznešeným jménům dodávala svým potomkům příslušně vznešené vzdělání. Mela se totiž jmenovala Amélie Eugénie Viktorie. Amélie, protože to její matce připomínalo Kamélii, a tu měla v oblibě proto, že milovala Verdiho Traviattu neboli zhudebněnou Dámu s kaméliemi. Mela k tomu suše podotkla, že díky bohu se rodiče včas vzpa-

matovali a nejmenovala se Traviatta nebo nedej bože Valkýra či Brunhilda. Je pro ni typické, že z tak honosných, ba přímo císařsko-královských jmen zbyla Mela. Ona sama to vysvětluje tím, že už její příchod na tento svět byl překvapivý. Ne že by nebyla nedočkavě očekávána jako první dítě řádně sezdaných rodičů z patřičných rodin. Celé rozlehlé příbuzenstvo očekávalo netrpělivě dědice neexistujícího jmění, zato však velkých jmen a rodinné tradice a historie. Byla vybrána patřičná jména – Bernard, Mikuláš, Václav, Jiří, Krištof – kterými se pyšnilo několik generací předků. A do toho vtrhla na tento svět Mela. Radost z potomka zajisté nebrala mezí, ale přece jen... její otec si prý v návalu prvního překvapení zajel rukou do vlasů a pronesl: „No to je ale mela...“ Matka zapomněla na své provinění, že povila jako první dceru, a nadšeně zvolala ano: „Máli, Melly, Amálka, Amélinka – bude to Amélie.“ No a pak rodina ještě přidala další dvě jména po prababičkách. Matka si vylepšila reputaci, když ve vhodné době ještě spatřili světlo světa Bernard a Mikuláš. Jenže pokud mi paměť sahá, ani jeden se o rodinnou pověst a její rozmnožení nezasloužil tak jako právě Mela. Bernard i Mikuláš se oženili a zalidnili tento svět svými geny. Mela nikoli – byla a je „svobodný člověk Ferrante Palla“, ale nás, kteří se k ní hlásíme, je nejméně 20. Říkáme jí jménem, protože ji tak vystihuje a ještě dnes si nikdo z nás nemůže být jistý, co zase provede. Někdy si připadám oproti ní jako stoletý suchar. Byly doby, kdy jí někteří z nás říkali teto, protože jsme chtěli zdůraznit naši rodinnou příslušnost. Obzvlášť veselé bylo, když jsem ji v zápalu divoké hry na indiány důsledně oslovoval táto nebo strejdo. Nechtějte po mně, abych ji popsals, protože je nepopsatelná. Patří k tomu druhu lidí, kteří jsou stále stejní. Někteří jsou staří

a usedlí již od mládí, a jiní zůstávají starými kluky a holkami. Mela je prostě stará holka. Přestože je o dost starší než moji rodiče, měl jsem vždy pocit, že je alespoň o tisíc let mladší. Málokdy se objeví jinak než v džínách (samozřejmě přiléhavých) a tričku nebo svetru. Ovšem okamžiky, kdy musí, jak sama říká, „plnit rodinně-reprezentativní povinnosti neboli Pflichten“, stojí za to. Pak se řádně „vyšprndí“, navěsí na sebe rodinné šperky, smíchá je s módním šmukem a ostatní mají pocit, že se právě setkávají s královnou Spojeného království Velké Británie a Severního Irska. Mela přechází bez potíží z němčiny do angličtiny, z angličtiny do francouzštiny nebo jiného jazyka, jako by to byla ta nejsnadnější věc na světě. Pro ni ano, ale stejně ji podezírám, že při svém děsivém smyslu pro humor občas prostě jen tak kroutí pusou a dává českým slovíčkům cizí přízvuk a koncovky. Jednou takhle pro mé potěšení rozmlouvala francouzsky se specialistou na tento jazyk a s nevinným obličejem ho nechala hádat, zda má pařížský, nebo provensálský přízvuk. Jindy mě vzala s sebou na svatbu nějakého příbuzného a při gratulaci novomanželům oběma sdělila s rozzářeným úsměvem „chcíplo nám prase“ a já jsem málem umřel smíchy, když jí dojatě děkovali a ujišťovali, že „to je od tebe milé“. Bylo mi tehdy asi osm let a měl jsem z toho málem smrt. Tak, teď už máte o Mele představu a nebudete se divit ničemu z toho, co vám o ní ještě budu vyprávět.

2. Melina výchova

Moji rodiče, jako ostatně všichni rodiče světa, si byli vědomi své odpovědnosti za to, aby ze mě nebyl blbec a aby vychovali občana pilného a zákonů dbalého. Z téhož důvodu používali letitých metod a postupů, které se bezpečně mívají účinkem. Proto jsem se také zařekl, že až já budu mít vlastní děti, nebudu nikdy takový konzervativní stařec jako moji rodiče. V době, kdy nade mnou začali uplatňovat svou pravomoc, byli o dost mladší než Mela, ale mně připadali asi o sto let starší. Zatímco se rodiče oháněli příkazy a zákazy, Mela nás ponoukala k darebnostem. Když mi byly asi čtyři roky, propadl jsem zvrhlé vášni pití limonády. Limonáda byla plná cukru, chemického barviva, všech myslitelných škodlivin, ale měla nádherně zelenou barvu asi jako žabinec a chutnala božsky. Prvním stupněm rodičovské výchovy byl vědecký výklad. Otec mi zcela jasně, leč absolutně nesrozumitelně vysvětlil složité chemické pochody, za kterých ten odporový mok vzniká. Vůbec jsem nechápal, co mi ten dobrý člověk povídá ani co to má společného s mou vřele milovanou limonádou. Chápal jsem to tak, že se tatínek potřebuje vytáhnout před maminkou, co všechno zná, ví a umí. Vyschlo mi z toho v krku tak, že jsem vztáhl ruku po výše zmíněné pochoutce. Otec to zcela mylně pochopil jako vzpouru a provokaci, zneužití své dobré vůle a v rozporu s předešlým mi vlepil rádnou facku. Maminka ani necekla, jen pokývala hlavou a prohodila něco o zbytečném násilí. Pak mi, stále ještě ječícímu vzteky nad tou strašnou nespravedlností, vyrvala sklenici s tím žabincem, na kterém jsem byl závislý, a vnutila mi mléko. Okamžitě jsem

všechno mléko vyzvracel, aby věděli, jak mi nesvědčí, ale maminka prohlásila, že už mi to svinstvo zničilo žaludek. Tatínek prohlásil něco o mamčině zbytečné benevolenci (myslel jsem, že jí nadává nebo na mě šijou boudu). Maminka plakala a prohlásila, že tatínek také příliš neuspěl a bude třeba konzultace odborníka. Naštěstí druhý den se jako z nebe objevila Mela. Přihnala se jako velká voda, strčila mi do ruky žvýkačku, mamince nalila panáka, zapálila si a začala povídat. Využil jsem Meliny přítomnosti a nalil si limču a rychle ji do sebe obrátil. Maminka trochu nadskočila, když jsem si naléval druhou, a s celou tragédií se svěřila Mele. Honem jsem do sebe obrátil třetí sklenici a čekal. „Poslyš, víš, že se ti takhle v žaludku udělá rybník a usadí se ti tam žáby,“ pronesla Mela, jako by nic. Zvažoval jsem pravdivost jejího zjištění a ta třetí sklenice mi přestala chutnat. „To asi ne,“ odvětil jsem nepřiliš přesvědčivě. Mela jen pokrčila rameny a dál si povídala s maminkou. Ještě jsem se napil, ale radost byla pryč, nápoj mě začal studit v žaludku, jako by se tam opravdu měly usadit ty žáby. A vtom jsem to zcela jasně slyšel: „Kuňk, kvak.“ „Slyšíš to?“ zeptala se Mela a pak pokračovala konverzačním tónem: „To jsou ty žáby.“ Sáhl jsem si na břicho. Opravdu se to tam pěkně vzdouvalo, jak tam ty žáby poskakovaly. Byl to strašný šok. Udělalo se mi špatně, zbytek své milované limonády jsem vylil do dřezu a už jsem se jí nikdy nedotkl. Za pár dní žáby zmizely, ale ta představa přetrvávala.

Když jsem dosáhl dospělejšího věku, svatosvatě jsem si slíbil, že až já budu mít děti, nikdy, nikdy nebudu tak hloupý jako rodiče, ale budu se zásadně chovat jako Mela. Nevím, čím to je, ale asi rodičovská odpovědnost zničí v člověku to původní moudré a hravé dítě. Když byly mému synovi čtyři roky, pro-

padl cole. Vysvětlil jsem mu vědecky a zevrubně, jak zhoubné účinky může mít nadměrné požívání tohoto nápoje. Má žena se pokusila o stejný trik jako moje maminka a nabídla mu náhradou zdravotní nápoj, doporučený všemi pediatry. Výsledek byl stejný jako před třiceti léty, až se jako tehdá objevila Mela. Se stejnou vervou, snad měla na sobě i stejné džíny, jen o pár šedin a vrásek více. Ačkoli jsem věděl, co přijde, očekával jsem s napětím výsledek. Byl úplně stejný. Já i žena jsme byli za staré, zatuchlé blbce a o třicet let starší Mela si získala úctu a náklonnost další generace.

Když jsem byl o něco starší, začal jsem lézt po stromech. Tatínek měl ze mě radost, maminka o starost víc, zvlášť když se mi jednou pod tatínkovým vedením podařilo zlomit si ruku. Maminka byla pro přísný a nekompromisní zákaz lezení na cokoli připomínající strom. Tatínek byl toho názoru, že takhle ze mě maminka chlapa nikdy mít nebude, ale protože měl máslo na hlavě, nezmohl nic. Já jsem prskal a fňukal a nakonec se svěřil Mele. Venkovské sídlo Meliny rodiny (ve značně sešlém stavu) bylo nedaleko naší chaty. Často jsme sedli na kolo a zajeli za Melou. Nevím, jak to bylo možné, ale Mela se z toho vždycky radovala. Dostalo se nám pohoštění a maminka, někdy i tatínek, měli na Melu nějaké dotazy. Nás proto odehnali sbírat jahody nebo nějaké jiné ovoce. Strašně jsem zuřil, protože Mela byla naše. Obzvlášť jsem měl rád, když pracovala u filmu a vyprávěla veselé příhody. Jednou když takhle Mela začala vyprávět, měla maminka pocit, že to není pro moje uši, a řekla, že si mám jít hrát. Vedle domu stála vysoká lípa. Mrkl jsem na Melu a dostalo se mi neznatelného přitakání. Nahoře jsem byl hned, šlo to jako po medu. Jako bych stoupal po žebříku, a ta krása v koruně.

Vystrčil jsem hlavu nad listoví a větve koruny a zavolal na maminku. „Okamžitě slez,“ bylo její ocenění mého výkonu. Trochu jsem se lekl a podíval se dolů. Udělalo se mi špatně. „Mamí!“ křičel jsem, jako když mě na nože bere. „Proboha, drž se, zavolám hasiče,“ křičela maminka, která mezitím přiběhla pod strom. „Jak ses tam dostal?“ zeptala se zcela nelogicky. Vtom už pod stromem stála Mela. Znalecky pohlédla do koruny, jemně odstrčila maminku a pronesla tak, že jsem ztratil strach: „Chytني se levou rukou tý větve, co máš nad hlavou, pravou nohou šlápní na tu větev, co je přímo pod tebou.“ Zapůsobilo to na mě i maminku tak, že jsem zcela fascinován, asi jako kobra fakírem, mechanicky plnil Meliny příkazy. Nevnímal jsem nic jiného než Melin klidný, hluboký hlas a rozbrečel se, až když jsem stál na zemi. Maminka mě objímala a fackovala a plakala se mnou. „Tak to vidíš, ty troubo, že nemáš dělat věci, na který ještě nemáš,“ pronesla Mela a přátelsky mě dloubla do zátylku. „Příště polezeme spolu,“ nabídla mi jen tak mimochodem. Nechtěl jsem vypadat jako srab, ale na podobné výstupy mě na dlouhou dobu přešla chuť. Když se mi později lezení po stromech sloučilo s česáním jablek a hrušek, ztratila tato zábava svou přitažlivost už téměř na věky.

Samozřejmě že za mou první opici i cigaretu mohla zase Mela. Vždy měla velmi kladný postoj k alkoholickým nápojům. Dodnes tvrdí, že ji při životě a dobrém rozmaru drží pravidelná dávka „bublinek“ nebo jiného moku. O vodě tvrdí, že už jeden z jejich prastrýců prohlásil, že je dobrá „akorát tak na mytí nohou“. Bývaly doby, že spatřit Melu bez dýmající cigarety bylo téměř nemožné. Ani dnes, poté, co tuto závislost ovládla, jak sama hrdě prohlašuje, se z ní nestal zapřisáhlý nekuřák. Když

mi bylo asi šest nebo sedm let, zatoužil jsem se Mele vyrovnat a požádal jsem ji, aby mi dala „šluka“. Předeslal jsem, že mi rodiče vyličili, jak jim bylo po první cigaretě zle, a že jsem připraven to podstoupit. Mela se pousmála a řekla, že jí nikdy po cigaretě ani doutníku ani fajfce nebylo špatně, a pak mi podala vytouženou dýmající štangličku. Zatáhl jsem ze všech sil a trochu se mi zatočila hlava. Viděl jsem, jak mě Mela se zájmem pozoruje a bude se škodolibě šklebit, pokud budu takový srab, že se pozvracím nebo tak něco. Natáhl jsem podruhé a už to bylo lepší. Cigaretu jsem důstojně dokouřil, odborně zašlápl špačka a zjistil, že této neřesti asi nepodlehnu. Druhý kuřácký záchvat přišel kolem maturity – obdivoval jsem Winstona Churchilla a chtěl jsem, tak jako on, být ztotožňován s doutníkem a skleničkou whisky. V té době jsem už s Melou vedl sáhodlouhé diskuse o životě, jeho smyslu, mezilidských vztazích, filosofii a náboženství. Když jsem se jí během jedné z těchto diskusí svěřil se svou touhou po ztotožnění se svým idolem, beze slova došla k baru, vykouzila láhev s whisky a bůhví kde vyškrabala krabici doutníků. Oba jsme dýmili a popíjeli a debatovali, až se mě Mela optala, zda mi opravdu stačí tento způsob podoby. Chvilí jsem na ni zíral a vůbec nechápal, co jí na této dokonalé imitaci chybí. Mohutně zabafala, napila se a zeptala se, jestli mi ona sama připadá jako velký Churcha. Řekl jsem, že spíš jako přestárlý Tom Sawyer, a Mela odsekla: „Díky, Hucku Fine.“ A bylo po churchillování.

Mela slavila vše, co se dalo, slavila ráda a slavila dobře. Pokud nebyly po ruce zrovna nějaké narozeniny, svátek nebo jiné výročí, prostě si vždy důvod našla. Tenkrát to snad byly narozeniny jejího psa. Mně bylo třináct let, občas se mi na tváři objevil

nějaký ten náznak vousu, nějaký ten beďar, hlas mi přeskakoval, ale byl jsem muž. Táta s mámou se mi střídavě smáli, střídavě mě shovívavě brali za dospěláka nebo mě potupně zpražili jako cucáka. Samozřejmě že první, kdo pochopil, že jsem dospělý mužský, byla Mela. Zatímco předtím jsem měl období, kdy jsem ji důsledně oslovoval „teto“, teď jsem jí frajersky říkal jménem. Před Melou jsem se nikdy nestyděl, klidně jsem se převlékal, nechal se od ní koupat a kontrolovat dostatečnou hygienu. Bylo samozřejmostí, že jsem Mele dával pusu na uvítanou, rozloučnou, dobrou noc. Až do této doby byla pro mě jakýmsi „superkámšem“. Najednou jsem si všiml, že Mela je vlastně docela pěkná ženská, a najednou jsem nevěděl, jak se k ní chovat. Mela to věděla – na uvítanou mě plácla po rameni a zeptala se, jak jde život, nabídla mi cigaretu a právě na ty psí narozeniny tu mou první skleničku. Bylo to lehké bílé víno a moc mi chutnalo. Honem jsem si dal ještě jednu, než mě někdo zarazí. Dnes si myslím, že na mě rodiče s Melou prostě ušili boudu, protože ani proti další skleničce nikdo nic nenamítal. Zkusil jsem ještě vermut, becherovku a vodku. Celá zeměkoule se se mnou zatočila, jenomže nějak obráceným směrem. Moc jsem se smál, vyprávěl spoustu zábavných historek, pak se mi udělalo opravdu zle a ráno jsem ležel u Mely na kanapi, pes mi olizoval nos, v hlavě mi bušily tisíce permoníků a žaludek měl mořskou nemoc. Mela mi podávala sklenici s alkaseltzerem, přikládala obklad na hlavu a odporně se smála. „To víš, kamaráde, chlapi to mají v životě těžké,“ pronesla a poťouchle se šklebila. Asi jsem nějak moc zbledl, ale Mela bleskurychle přinesla kbelík a podržela mi nad ním hlavu. Pak mi ještě podala ručník a já jsem pochopil, že i ženská (dokonce i pěkná ženská) může být ten nejlepší kama-

rád. Vůbec jsem si nepřipadal trapně ani jsem se nestyděl, když mě pak pohládila po hlavě a dala mi pusu. Znovu se pro mě stala Melou, se kterou jsem mohl mluvit o všem na světě.

Co Mela absolutně nesnášela, bylo fňukání, žalování a brek. My kluci jsme to u ní měli někdy lehčí, ale zase na nás kladla takové to „chlapi přece nepláčou“. Jednou jsem si pěkně přirazil palec mezi dveře boxu, když jsem pomáhal Mele krmit koně. Pekelně to bolelo a já měl naběhnuto na správný hysterčák. Právě jsem sbíral síly, když mě Mela popadla za zraněnou ruku, zmáčkla ji, až v ní praštělo, a zcela klidně pronesla: „Když začneš brečet, bude to víc bolet a já ti nepomůžu, protože už to ani nepůjde. A mimoto jsi přece chlap, a ne baba.“ Než jsem nabral podruhé do plic dostatek dechu, měl jsem ruku pod ledovou vodou a opravdu přestala bolet. Mela mě držela jednou rukou kolem krku a druhou mě hladila po zádech. „Jsi fakt třída,“ pronesla uznale a já jsem byl v sedmém nebi. Štěnici, která se mi udělala pod nehtem, jsem pak ukazoval každému a Mela nikdy neopomněla zmínit mé nezměrné hrdinství.

O to horší to ale pak měly ty opravdu „holčenci“, užalované a ubrečené holky. Má sestra, naštěstí, nespádala úplně do této kategorie, ale někdy jsem měl na ni děsivý vztek. Hned když se narodila a já byl odstrčený ne na druhou, ale na úplně poslední kolej. Všechno se motalo okolo ní. „Holčička spinká, nekřič“, bylo první. „Ať se vzbudí, holka blbá“, mumlal jsem si pro sebe, ale hned jsem to dostal. Až do té doby jsem byl králem a středem vesmíru, teď to byla ona a já se stal vyvrhelem. Všichni na mě kašlali, až na Melu. Ta naštěstí netrpěla onou máníí všech ženských chopit se kočárku, kvokat na tu malou opici v něm a klokotat chvály o její podobě s pradědečkem. Jednou nás ma-